

פניני הפרשה

נצבים

עלון מס'

1005

שנה כ' התשע"ט

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

כפיך ובלבדך

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא כי קרוב אליך הדבר מאוד כפיך ובלבדך לעשותו – רש"י מפרש ש"המצוה הזאת" הכוונה על לימוד תורה: "כי קרוב אליך – התורה ניתנה לכם בכתב ובעל פה". ומסביר השפתי חכמים שגם אם קשה לנו להבין את התורה שבכתב מקוצר המשיג ועומק המושג, עדיין יש את התורה שבעל פה שעל ידה הבנת התורה שבכתב קרובה מאוד.

שואל החפ"ץ חיים: הרי אנו מבקשים בתחנונים בתפלת אהבת עולם "בעבור אבותינו שבטחו בך... כן תחנונו אבינו אב הרחמן... ותן בלבנו להבין ולהשכיל...", וכיוצא בזה אנו מבקשים בתפלת ובא לציון "הוא יפתח לבנו בתורתו", רואים שקשה להבין את התורה, ואיך יתכן לומר על זה "כי קרוב אליך הדבר מאוד"? מבאר החפ"ץ חיים שכאשר אדם מוכן לבוא לבית המדרש ובא ליטרה, אז הוא מגלה שהדבר קרוב אליו מאוד. וזהו שאמר הנביא "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". כשאתה מדבר "כפיך" – יש "בלבדך לעשותו".

מסופר על בחור תלמיד חכם שהיה בפולין לפני מלחמת העולם השנייה ולא הצליח להפטר מהצבא. החליט הלה לעלות לארץ ישראל. אך בכסף שהיה בידו יכול היה להגיע רק עד מצרים, אבל בכל זאת עשה את שלו ונסע דרך גרמניה. הגיע לקופאי של הרכבת ומסר לו 10 מרק, הקופאי החזיר לו עודף רב בסכום של 100 מרק. בא להחזיר לו את התוספת ולהעמידו על טעותו, אך הקופאי עשה עצמו כלא שומע, וכשהסביר לו שוב צעק עליו הקופאי וגירשו בנידופים. לא הבין אותו בחור מדוע הקופאי אינו חפץ בכסף ושאל את בני המקום, אמרו לו שהקופאי מעדיף לשלם את ההפרש מכיסו ולא להיתפס בטעות, כי עלול הוא לקפח את פרנסתו, כיון שבגרמניה הכל מדויק בתכלית הדיוק. שמח אותו בחור ת"ח שזכה בכסף מן ההפקר, וכך יכול היה להגיע לא"י בכסף מלא וברוח, כי הוא עשה את שלו והקב"ה השלים חפצו לטובה ולברכה.

עצה טובה	לא תהו בראי
<p>כדי לבשם את השופר ולמנוע ריחות לא נעימים, מומלץ לשים צפורן הבדלה בתוך ארובת השופר לפני ראש השנה ולאחריו. כמו כן, מיד לאחר ראש השנה, יש להעמיד את השופר למספר ימים בחלון במקום בו יש שמש על מנת שיתייבש באופן מוחלט. (מר שמעון קינן הי"ו בעל מפעל "קול שופר").</p>	<p>קפלי כף היד</p> <p>לרוב האוכלוסיה יש שלושה קפלים עיקריים בכף היד, שעובייהם, רציפותם ובולטותם משתנים מאדם לאדם. למה נועדו הקווים הללו? נסו לדמיין כיצד נראית היד בזמן אגרוף או בזמן שאנו אווזים בחפצים. אלמלא היו הידים מחולקות באמצעות קוים מסודרים, כל צורה שהיינו יוצרים בידינו היתה גורמת לשקי עור עודפים להיווצר על גבי כפות הידים והרגליים שלנו, דבר שהיה מקשה עלינו, למשל, לאחוז בדברים או לטפס. אלמלא היו הידים מחולקות באמצעות קווים מסודרים, כף ידנו המרופדת היתה ככרית אויר אחת נפוחה, המתקשה לאחוז בדברים בצורה טובה. הקווים בעצם "מדביקים" את העור לבשר בכף היד בשלושה מרווחים פחות או יותר שונים ובכך פורשים את העור ברחבי כף היד בצורה המאפשרת לאחוז חפצים, בלי שקי עור עודפים. כל קמט, כל בליטה, כל חספוס, כל קו בגופנו מתוכננים להפליא ומיועדים כולם – לטובתנו! (ר' אריאל כדורי הי"ו).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סערון זצ"ל

"יזדרז האדם לעשות חשבון נפש אם יש בידו איזה עברות לעזוב אותן ולשוב להש"ת, כי עיקר התשובה היא שלושה דברים כמ"ש הרמב"ם: עזיבת החטא וחרטה על העבר ויודוי. והכל יהיה בלב שלם מעמקי לבו שיעיד עליו יוצר בראשית שבכל לבו נתחרט ושב אליו". ("מגיד חדשות" ח"ט דרוש ס').

נקודת חן / עובדיה חן

כולנו על ספינה אחת

והנשים והגרים שזה מקרוב באו, אין בידם להוכיח).
*

באותו מעמד של ברית הערבות, התחברו והתלכדו כל עם ישראל להיות עם אחד שלם ומאוחד. מעתה ואילך עם ישראל אינו סתם אוסף של ששים ריבוא המשתייכים לעם אחד, אלא יחידה אחת שלמה ומאוחדת המורכבת מששים ריבוא חלקים החולקים גורל משותף, כאשר לכל יהודי יש השפעה לטוב או למוטב על גורלו של כל העם.

דומים הם בני ישראל מכאן ואילך לחבורת אנשים המפליגים יחדיו בספינה אשר כולם יחד אחראים לשלמותה ולתקינותה של הספינה. די בכך שאחד מהם יחורר את דופן הספינה בתוך תאו שלו כדי שכולם יחד ירדו למצולות ים.

אדם שכואבת לו הזרת, וכי יעזור אם יאמרו לו: "מה אכפת לך מהאצבע הקטנה, העיקר שכל גופך בריא?" מובן שלא! כשהזרת כואבת - כל הגוף דואב. עם ישראל מורכב מנשמה אחת, ועל כל יהודי לדאוג לחברו, לא רק לגופו אלא גם לנשמתו.

כל אדם מישראל אחראי על מי שמושפע ממנו שיקיים מצוות ויעשה רצון בוראו, כמו מנהל עבודה שאחראי על כל הפועלים שתחתיו. וכמו שכתב רבנו יונה בספר "שערי תשובה" (שער ג' אות י"ט): "ודע כי נתחייב הנברא להיות ציר נאמן ועבד משכיל בכל מלאכת עבודת אדוניו. והפועל הנאמן יהיה מהיר במלאכתו, וישגיח על מלאכת הפועלים חבריו".

אם קשה לנו למחות או שאנו יודעים שהדבר לא יועיל, אין הדבר פוטר אותנו מלעורר בדרכי נועם. אתה רואה אדם שכמה ימים נפקד מקומו בבית הכנסת, גש אליו, דבר אתו, שאל לשלומו, תאמר לו שהוא חסר בבית הכנסת. אתה רואה שבבית מזלזלים בדבר מסוים בהלכה, תעיר ותפעל לתיקון המצב. לפעמים גם לעורר לא יועיל, אז לפחות מדין ערבות יש להתפלל על אחינו התועים.

וערבות זו גם לחיוב היא באה, כפי שאמרו במדרש תנחומא על הפסוק: "כולכם לפני ה' אלוקיכם", כולכם ערבים זה בזה. אפילו צדיק אחד ביניכם, כולכם עומדים בזכותו. ולא אתם בלבד, אלא כל העולם כולו בזכותו עומד, שנאמר "וצדיק יסוד עולם" (משלי י'). וכשאחד מכם חוטא - כל הדור לוקה...".

הערבות היא הערובה להמשך קיומו של עם ישראל.

סערה עזה התחוללה בלב ים והאוניה חישה להישבר. אף לא אחד מן הנוסעים נותר אדיש. הכל נאחזו בדבר מה יציב והפילו תחינתם לפני בורא עולם שינוח הים מזעפו. אחד הנוסעים שהיה איש תם, שאל בפליאה את אחד הזועקים: "משה, למה תצעק? כלום שלך היא הספינה?"...
*

בערבות מואב על סף הכניסה לארץ, עם ישראל ניצב לפני אלוקיו וכורת עמו ברית. אולם האריכות והפירוט של כל הנצבים, נראית בעיני האור החיים הקדוש תמוהה. אחר שבתחילה אמר "אתם נצבים כולכם", שבזה כלל את כולם, לשם מה פירט: "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם", ועוד פעם סיכם "כל איש ישראל", ושוב המשך לפרט: "טפכם נשיכם וגרך" וגו' ועוד, מהי הברית המחודשת שנוספה כאן על הברית הקדומה הכתובה בפרשה הקודמת?

ומבאר שהברית הקודמת היתה בין הקב"ה לביננו, להבטיח שנשמור את מצוות ה', ואילו ברית חדשה זו באה להכניסנו בברית הערבות ההדדית, שלכל אחד מאתנו תהיה אחריות על מעשי חבירו, ולא יפטור עצמו באמירת "שלום עליך נפשי", כי עם ישראל הוא כמו גוף אחד!

ולכן נקט בברית זו לשון "נצבים" ולא "עומדים". ניצב פירושו ממונה (כמו "הנצב על הקוצרים", רות ב'). אמר להם משה: אתם נצבים וממונים היום על זולתכם, לוודא שגם הם ילכו בדרך ה'.

זו הסיבה שנאמר קודם "כולכם", על מנת לכלול את כל עם ישראל במינוי של הערבות והאחריות, כל אחד לפי מעמדו ויכולת השפעתו, הא כיצד? המשך ופירט שכל אחד יהיה ממונה על אלה שמתחתיו: "ראשיכם" הם הגדולים שבכולם שיכולים למחות בכל ישראל, אלו יתחייבו על כל העם, "שבטיכם" כל שבט ושבט יתחייב על שבטו, "זקניכם ושוטריכם" כל זקן יתחייב על משפחתו, "כל איש ישראל" הם ההמון, כל אחד יתחייב על בני ביתו. וכמו שאמרו במסכת שבת (נ"ד ע"ב): כל מי שאפשר למחות לאנשי ביתו ולא מיחה - נתפס על אנשי ביתו. באנשי עירו - נתפס על אנשי עירו. בכל העולם כולו - נתפס על כל העולם כולו.

ואחר שכלל "כל איש ישראל", חזר ומנה בנפרד: "טפכם נשיכם וגרך" וגו', שכן לגביהם הברית היא חד צדדית - אנו ערבים עליהם אך לא הם עלינו (הטף

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

רוכל בר נגר

ממנה?!". ענה אבי ואמר לי: "הגם אתה כמותם הנותנים עיניהם במחיר ואינם מודעים לקושי העבודה? הלא הדבר הקל ביותר במלאכתי הוא שעלי לעמוד על רגלי כל ימות השבוע! שלא לדבר על מלאכת הסבלות, לסחוב קורות ולשאת לוחות כבדים. שלא לדבר על הצורך לבוסס בהררי נסורת ולנשום אבק, שלא לדבר על פציעת אצבעות, חתכים ודקירות. וכל אלה הם הדברים השוליים, לפני המלאכה עצמה. המלאכה עצמה דורשת מאמץ, ריכוז ומיומנות, ורצופה במפחי נפש: כאן נסדק העץ, שם נשרטה הדלת, פה נלקחה מדה לא מדויקת, שם העמיקה המפסלת יתר על המדה... לא בני! מילא אני, התחלתי במלאכה זו משחר נעורי וכבר זקנתי בה, לא אוכל לעוזבה. אבל אתה חייך לפניך. בחר לך אמנות קלה ונקיה".

הודה לו החכם, וכשהתרחקו מעט אמר לבני החבורה: "רואים אתם, אין לכם מה לקנא באותו נגר. הבנתי זאת ברגע ששמעתי שהוא עזר לבנו לרכוש דוכן בשוק ולא הכשירו להמשיך בדרכו..."

כשיהודי מכשיר את בנו להמשיך בדרך התורה, אות הוא כי זו הדרך שהוא מאמין ובוחר בה. וזהו שאמר הבורא יתברך על אברהם אבינו: "פִּי יִדְעָתוֹ לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָכָיו ה'" (בראשית יח, יט) - אברהם אבינו עמל כל חייו לעשות רצוני, אבל אימתי אדע כי שלם הוא עם עצמו בדרך שבחר ומרוצה הוא ממנה? - רק כאשר יחנך גם את בניו בדרכו ויבחר להם את אמנותו. (ע"פ הרב "תשואות חן", הובא ב"מעין השבוע").

מעשה בנגר אמן שהיה מפליא במלאכתו, מגלף גילופים מרהיבים ומייצר רהיטים שהפליאו עין כל רואה. ברבות הימים, יצא שמעו הטוב והוא התפרסם כאמן מומחה, שרים ודוכסים הזמינו אצלו רהיטים, ושילמו שכרו בעין יפה וביד רחבה.

פעם אחת הסבו כמה חברים במסיבת רעים, והשיחה התגלגלה אודות אותו חרש אמן. שחו הכל בהצלחתו, ונימת קנאה בלתי מוסתרת בצבצה מבין דבריהם.

היה שם חכם אחד שפתח פיו ואמר: "אין לכם במה לקנא בו, אחי!". נפנו אליו ותמהו: "מדוע?". נענה ושאל: "הידעתם את בנו?", אמרו: "ידענו, אביו פתח לו דוכן בשוק". הפטיר החכם: "ובכן, הן רואים אתם..."

היו דבריו סתומים וחתומים, והמסובים אמרו: "מחילה, איננו רואים מאומה!". קם ממקומו ואמר: "בואו, הילוו נא אלי". שמעו בקולו והלכו אחריו. הלך לשוק ופנה לדוכנו של הבן. נתן לו שלום ופתח: "שאלה לי אליך, הן אביך חרש אמן ונודע ביפי רהיטיו ובטיבם. מתפרנס הוא בכבוד ואף ברווחה. מדוע איפוא בחרת לך אמנות אחרת? כלום לא מוטב היה לך להיות נגר צמרת במקום סוחר זעיר בשוק, אחד מני רבים?".

ענה הבן ואמר: "מאחר שנשאלתי, אספר דברים כהוייתם. כשפניתי אל אבי לשאול באיזה מקצוע לבחור, אמר לי: אחת היא לי, ובלבד שלא תהיה נגר! שאלתי: מדוע? הלא מצליח אתה במלאכתך ומתעשר

☺ זה לא חוק! ☺

אדם ביש-מזל נתקע בעליות גג של אחד מגורדי השחקים הגבוהים ביותר בארץ. לרוע מזלו, לא נמצא בידו אמצעי קשר, והוא החל לצעוק ממרומי הבניין אל עוברי האורח העוברים למרגלות הבנין, אך לשוא, אף אחד לא שמע אותו מגובה כזה. לפתע נזכר שיש בכיסו כסף רב שלוח זה עתה מהבנק לצורך שיפוץ ביתו, ובמוחו צץ רעיון - הוא נעמד בזוית הגג והחל ממטיר שטרות של כסף. האנשים למטה קפצו על המציאה, מיהרו ללקט את השטרות שירדו בגשמי נדבה, ומיד המשיכו בדרכם מרוצים. אף לא אחד מהם טרח לבדוק מי הוא הנדיב המשליך אותם לעברם...

כשתם הכסף, עמד האיש אובר עצות ברום המגדל. הוא שוטט במבטו סביב, תר אחר פתרון, ואז נתקלו עיניו בגל של אבנים קטנות בפנת הגג. ללא שחות, נטל אחדות מהן והשליכן מטה. חיש מהרה הורמו לעברו מספר ראשים והוא סימן להם שזקוק הוא לחילויין...

☺ חוק חוק לא... ☺

מלכתחילה ראוי היה שנתקרב ונתעורר מהטובות שמרעיף עלינו הקב"ה, אך הרבה פעמים ה' "זורק" לנו משמים שפע בריאות מזל והצלחה, ובמקום שנישוא עיננו לשמים לראות מי הוא המשפיע עלינו את כל הטובות הללו והדבר יעורר אותנו להתקרב - אנחנו עסוקים בלאסוף ולהמשיך הלאה... ואז בלית ברירה ה' זורק "אבנים"... כי רק כשמגיעות הצרות, נזכרים להביט לשמים...

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

שאלה: האם מותר ללמוד נגינה ולנגן בימינו, בגלל חורבן בית המקדש?
תשובה: אם שרים בערבי שירה שירי קדש שיש בהם שירות ותשבחות להשי"ת, מותר (שו"ת יחיה דעת ח"א עמוד קלא). וכן מובא שם משו"ת כפי אהרן שאם אינם עושים לשם שמחה אלא לשם לימוד חכמת הניגון מותר, ושכן דעת המאירי. ע"ש. ומי שלמד ניגון לפרנסתו, ישתמש בה לצורך, לשמח חתן וכלה, או לשמחת פורים, או לנגן בחול המועד, או לשמח אנשים עצובים ונדכאים רח"ל, כמ"ש בישעיה (נ"ז ט"ו) "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

שאלה: ב"ה זכיתי והתחלתי בתהליך חזרה בתשובה לפני כשנה וחצי, במהלכה נכנסתי לישיבה חרדית והפסקתי לגמרי את אחד מהתחביבים הקודמים – נגינה בתזמורת נוער ובאופן פרטי, דבר שעשיתי מגיל צעיר במשך כשבע שנים. לאחרונה אני חש רצון עז לחזור ולנגן (באופן פרטי ולא במסגרת התזמורת), אך אינני יודע אם הדבר כדאי מהסיבות הבאות: (א) מרן בשו"ע (סי תק"ס סעי' ג') אסר נגינה מאז חורבן הבית. (ב) רוב ככל המוזיקה ששייכת לכלי הנגינה (בריטון) היא מוזיקה קלאסית שנכתבה ע"י גויים. (ג) המורה אינו שומר תורה ומצוות. (ד) האם זמן הנגינה הוא ביטול תורה מוחלט או שקיימים מקרים שניגון יכול להכנס בהגדרה של "ביטולה היא קיומה", במיוחד לחזור בתשובה. אשמח מאוד להכרעה בנושא?
תשובה: הניגון משחרר ומשמח ומביא לידי הבנה בלימוד (ואפילו לנבואה ורוח הקדש כאלישע). מוזיקה שמלבישים אותה על שירי קדש, אין בה חשש. אם תוכל לנגן בלי עזרת מורה או מפי מורה ירא שמים, עדיף.

שאלה: האם בטבילה של ערב ראש השנה וערב כפור, מותר להתקלח לפני ואחרי הטבילה במקלחות שבמתחם המקוה?
תשובה: מותר. ובדרך כלל מתקלחים לפני הטבילה.

שאלה: מתי עורכים את סדר הסימנים של ליל ראש השנה, לפני האוכל או אחרי האוכל?
תשובה: מנהגנו אחר המוציא ולפני האוכל. ומזה כמה שנים נהגנו להשאיר הפירות המתוקים אחרי הסעודה, כדי שיאכלו ארוחת החג בתאבון. וכן ראוי לעשות. [וע' אור תורה תשרי תשמ"ה סימן ב אות א'].

שאלה: האם בליל ראש השנה עדיף לטבל פרוסת המוציא במלח ולנער המלח ושוב לטבל בסוכר לסימן טוב?
תשובה: אל תנער. זה לא חרוסת. אפשר לטבל מצד אחד במלח ומצד אחד בסוכר. ואנחנו מטבילים בסוכר בלבד, כי דינו כמלח לדעת כמה פוסקים (עיין בן איש חי שנה שניה פרשת טהרות אות כ"ב, ובשו"ת רב פעלים ח"ב חיו"ד סימן ד'), ואכמ"ל.

שאלה: מזה כארבע שנים שנהגתי לעשות תענית דיבור מראש השנה ועד מוצאי יום כפור, אך ראיתי שזה גורם צער לכמה אנשים, שמדברים אתי ואני משיב להם בתנועות ידים וכדומה, האם נכון להמשיך במנהגי או שכבוד הזולת עדיף?
תשובה: כבוד הזולת עדיף. ובלבד שתזהר משיחה בטילה ולה"ר וליצנות וכדומה, ויחשב לך כתענית הדיבור.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל